

“ПОЕЗІЇ ДИВНІЇ ЧАРИ”: ФРАНКОВЕ ВІРШОТВОРЕННЯ. П’ЯТИЙ ФРАНКОЗНАВЧИЙ ПЛЕНЕР ІНСТИТУТУ ІВАНА ФРАНКА НАН УКРАЇНИ НА ГУЦУЛЬЩИНІ

31 травня – 2 червня 2019 р. Інститут Івана Франка НАН України спільно з ВГО “Союз Українок”, кафедрою фольклористики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, філологічним факультетом Львівського національного університету імені Івана Франка та Літературно-меморіальним музеєм Івана Франка в Криворівні (Верховинського р-ну Івано-Франківської обл.) провели Всеукраїнську наукову конференцію “Поезії дивнієї чари”: Франкове віршотворення. П’ятий франкознавчий пленер”. Науковий захід уже традиційно відбувся у форматі пленеру – щорічної виїзної конференції зі Львова на Гуцульщину. До складу оргкомітету ввійшли декан філологічного факультету ЛНУ імені Івана Франка С. Пилипчук, голова ВГО “Союз Українок” О. Хомик, завідувачка кафедри фольклористики КНУ імені Тараса Шевченка О. Івановська, заступниця директора з наукової роботи Інституту Івана Франка НАНУ А. Швець, ст. наук. співробітник Літературно-меморіального музею Івана Франка в Криворівні В. Зеленчук.

Наукове зібрання локалізувалось у приміщенні Літературно-меморіального музею Івана Франка, колишньому будинку Василя Якіб’юка, у якому з 1901 р. по 1914 р. літував Іван Франко. На урочистому відкритті конференції з вітальними словами виступили А. Швець, О. Івановська, В. Зеленчук, С. Пилипчук. Творча частина вітальної програми передбачала декламування Франкових поезій іноземними мовами. Вибрані вірші Івана Франка англійською мовою озвучив почесний гість М. Варнер, PhD історичних наук з Великої Британії. А. Месропян, перекладач, співробітник Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка, запропонував власний переклад Франкового вірша “Моїй дружині” вірменською мовою.

Насичена й продуктивна робота виїзної конференції тривала три дні в пленарному, секційному й відпочинково-мандрівному, екскурсійному режимах. Секційна частина функціонувала за трьома тематичними напрямками, у межах яких осмислювалась поетика Франкової лірики, розглядалися теоретичні, рецептивні, історико-літературні

аспекти поезієзнавства, обговорювались питання фольклоризму поетичної спадщини Івана Франка.

У засіданні першої секції “Цілий запас змислових образів”: поетика Франкової лірики” (керівник – ст. наук. співробітник Музею Івана Франка у Львові І. Медвідь) узяло участь семеро доповідачів, які зосередились навколо питань поетики

Франкової лірики, образотворення та контактології. *М.-М. Дерев'яна* (Інститут Івана Франка НАНУ) вияскравила деякі лейтмотиви Франкової поезії в руслі етико-антропологічної і психологічної проблематики. *А. Швець* розглянула античну топіку незавершеної поеми “Мелеагр”, а *М. Котик-Чубінська* (Інститут Івана Франка) дослідила метаморфози нерозділеного кохання у вірші “Її сміх”. *М. Челецька* (ЛНУ імені Івана Франка) простежила коди інтермедіальності в поетичних мікрообразах І. Франка. *О. Салій* (Інститут Івана Франка) у доповіді “Моїй [не моїй] дружині” з'ясувала, кому насправді Франко присвятив цей вірш та ознайомила присутніх з історією взаємин Франка та Целіни Журовської-Зигмунтовської; *М. Лалій* (Інститут Івана Франка) загострила інтерес до генези окремих віршів-присвят, розглянула епістолярні й фольклорно-музичні джерела та автографи Франкової “Прощальної пісні” (“Будь здорова моя мила”); *О. Мельник* (Інститут Івана Франка) у цікаво сформульованій доповіді “Національний коник” на межі приватного і публічного” заторкнула питання реакцій Івана Франка на поетичне “гарцювання” молодомузівців.

На засіданні другої секції, назва якої метафорично окреслена Франковими словами “Із секретів поетичної творчості”: теоретичні, рецептивні, історико-літературні аспекти поезієзнавства”, головувала доцент кафедри теорії літератури та порівняльного літературознавства ЛНУ імені Івана Франка М. Гірняк. Бесіда про Франкове віршотворення велась у виставковій кімнаті музею, де гості та учасники заходу мали змогу принагідно оглянути живопис львівського художника Б. Салія. Виголошені доповіді об'єднали рецептивний, теоретико-літературний та інші аспекти поезієзнавства. Науковці зосередили увагу на інтерпретації поетичної творчості І. Франка, а також низки інших українських письменників – Б. Сольчаника, В. Гаврилюка, Є. Сверстюка. Вступну доповідь “Франком посіяне зерно. Сучасна літературна Криворівня” виголосила директорка музею *Г. Луцук*, поезію Б. Сольчаника проінтерпретував Д. Ільницький (Український католицький університет). З викликами й перспективами репрезентації творчості І. Франка в електронних корпусах текстів ознайомила *С. Бук* (ЛНУ імені Івана Франка), “Діалог з Іншим” у збірці І. Франка “Semper tiro” став предметом осмислення *М. Гірняк*. Доповідь *І. Котика* (Інститут Івана Франка) теж стосувалася діалогу з Іншим, однак тут ішлося не про діалог Франка, а про діалог із Франком – інтертекстуальні зв'язки між віршем *В. Неборака* “Скала” і “Каменярами” І. Франка, про трансформацію сюжету “Каменярів” в умовах ХХІ ст. “Секрети поетичної творчості” *В. Гаврилюка* розкрила в доповіді “Як висловити невисловні драми...” *Н. Мочернюк* (Центр досліджень “Покутської трійці” ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”), сучасні тенденції “видавничої рецепції творів Івана Франка” розглянула *О. Левицька* (Українська академія друкарства). Прозвучала також доповідь популяризаторки творчості Є. Сверстюка Т. Огданської з Вишніці “Християнські цінності крізь призму духовного спадку Євгена Сверстюка”.

Робота третьої секції “То творчий дух народу”: фольклоризм поетичної спадщини Івана Франка” (керівник – О. Івановська) відбувалася в меморіальній кімнаті Гната і Платоніди Хоткевичів. Доповідачі простежили фольклорні проєкції, інтенції, основи Франкових вибраних творів, циклів та збірок; розглянули джерела, жанрові риси, мотиви поетичних творів, дослідили Франкову рецепцію зразків народної лірики. Доповіді *Ж. Янковської* (Національний університет “Острозька академія”) “Фольклорні інтенції вибраної лірики Івана Франка”, *С. Пилипчука* “Фольклорні основи Франкової збірки “Баляди і розкази””, *О. Івановської* “Проблема авторства фольклорного твору: Франкові візії суб'єктності”, *О. Наумовської* (КНУ імені Тараса Шевченка) “Українська ниво! Підоймися, колосися...”: фольклорні проєкції Франкових “Веснянок”, *О. Кузьменко* (Інститут народознавства НАНУ) “Чорна рілля ізорана...” у Франковій рецепції та пісенній традиції століть”, *В. Зеленчука* “Стихії Франкового “Терену у нозі”, *Н. Бойко* (Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України)

“Франкова “Притча про красу”: джерела й жанрові особливості”, І. Гуля, дослідника Франкової творчості, “Мотив ревнощів як складова поетичного тексту (на прикладі “Зів’ялого листя” І. Франка)” викликали неабиякий інтерес, супроводжувались змістовними питаннями, заувагами й дискусіями.

У межах наукової роботи конференції відбулася презентація нових видань співробітників Інституту Івана Франка – книжки рецензій і статей Ігоря Котика “Про перетворення тіла на слово” (Львів, 2019) та монографії Олександри Салій “Сей край невичерпаної краси”: гуцульський текст в українській художній прозі кінця ХІХ – початку ХХ століття” (Київ, 2018). Модерували захід О. Левицька та Д. Ільницький. Літературознавець І. Котик розповів про труднощі й виклики на шляху “перетворення” електронної книжки, що вийшла 2017-го року в київському віртуальному видавництві “БукРі”, на паперову, доповнену й покращену, версію. Поділився власним досвідом написання літературно-критичних текстів, згадав про різні типи реакцій на них окремих авторів, коротко ознайомив присутніх зі структурою та змістом цього видання.

Розмова з О. Салій велась навколо питань специфіки “гуцульського тексту” та параметрів його дефініції. Авторка ознайомила аудиторію зі складним, але захопливим процесом створення цієї книжки (розповіла про виникнення задуму та етапи його реалізації), навела власні роздуми про гуцулів і Гуцульщину, загалом звірилась у своїх симпатіях до цього краю й людей. Доповідачка також центрувала проблему сучасного “гуцульського тексту”, як приклад згадавши книжку Л.-П. Стринаджук “У нас, гуцулів” (Львів, 2014) та актуалізувала проблему розуміння локальних текстів (скажімо, П. Шекерика-Доникова).

На творчих пленерах відбулись цікаві фольклорні практикуми з вивчення весняного ігрового фольклору та народного романсу, які модерували Н. Хоменко (доцент кафедри фольклористики КНУ імені Тараса Шевченка, художній керівник народного ансамблю української музики “Роксоланія”) та І. Барамба (вокалістка гурту “ГуляйГород”, фахівець-фольклорист Центру фольклору та етнографії Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка). Веселими гуцульськими співанками замилювали наукове товариство В. Зеленчук разом із місцевим майстром-скрипалем.

Програму франкознавчого пленеру збагатили й урізноманітнили культурно-дозвільні елементи, як-от мандрівка в гори, на Писаний Камінь неподалік села Верхній Ясенів Івано-Франківської області. Підсумки конференції було обговорено біля гуцульської ватри, на лоні весняно-дощової природи в тісному здруженому колі наукового товариства. Завершальним акордом роботи конференції третього дня стали відвідини церкви Різдва Пресвятої Богородиці с. Криворівні та хати-музею кінофільму “Тіні забутих предків” у присілку Жаб’євський потік на околиці смт. Верховини. Музей розташований в хаті Петра і Євдокії Сорюків, у якій 1963 – 1964 рр. упродовж семи місяців проживав кінорежисер Сергій Параджанов. Науковці мали змогу ознайомитися з історією створення кінострічки, оглянути світлини з фільму, через одяг та предмети побутового вжитку доторкнутись до гуцульської автентики.

За матеріалами конференційних доповідей буде опубліковано літературознавчий збірник.

Отримано 6 червня 2019 р.

*Марія Лапій
м. Львів*